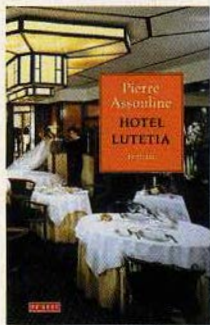

Alle gasten op een systeemkaartje

Pierre Assouline
Hotel Lutetia
De Geus
415 pagina's
€ 22,90

In het hart van Saint Germain des Prés, aan de Boulevard Raspail, ligt het prachtige art deco-hotel Lutetia. Het werd in 1910 gebouwd in opdracht van het warenhuis Bon Marché. Het is zo'n oud hotel met honderden kamers waarin je kunt dwalen en kunt dromen over wie er hebben gelogeerd. Pierre Assouline, dertien jaar lang hoofdredacteur van het literaire magazine *Lire* maar vooral bekend als biograaf van onder meer Simenon en Cartier Bresson, schreef een roman die in Frankrijk 'de biografie van Lutetia' wordt genoemd.

En inderdaad, een gewone roman is het niet. Maar wat is een gewone roman? Henry Barbusse, Willem Elsschot en Thomas Rosenboom hebben zich al eerder op de 'hotelroman' geworpen, alleen poneert Assouline zich nadrukkelijker als biograaf. Achterin staan drie pagina's literatuur en bronnen opgesomd en zelfs voor de Nederlandse lezer barst *Hotel Lutetia* van de verwijzingen naar de historische werkelijkheid. Assouline, die zich beperkt tot de jaren 1938-1945, past een meesterlijke kunstgreep toe om de combinatie aangenaam te maken van geschiedschrijvingen roman waarin personages met psychologische diepgang figureren: het verhaal wordt verteld door de hoteldetective Edouard Kiefer. 'Ik ken de iedereen, maar weinigen kenden mij.' Om zijn werk goed en discreet te kunnen uitvoeren, geniet Kiefer allerlei privilèges. Hij mag overal in het hotel komen, beziteen loper van alle kamers en is gerechtigd om in de receptieboeken te neuzen. Hij staat urenlang in de foyer, de bar of 'op verdieping' te observeren. Ondertussen houdt hij kleine systeemkaartjes bij over de gasten. Sommigen komen maar een keer, de meesten zijn 'huismussen' die vaak komen of er zelfs wonen. Het echtpaar Clary gaat uit. Even in het logboek kijken: 'Kamer 523, Comédie-Française, *Asmodée* van

François Mauriac.' Kiefer noteert het op een kaartje. 'Niet zozeer om op de hoogte te zijn als wel om niet in onwetendheid te blijven.'

Over Roger Martin du Gard, Nobelprijswinnaar voor de literatuur, wordt opgeschreven dat hij een intensieve correspondentie onderhoudt met Jules Romains en Stefan Zweig. Een oud-minister die Lutetia als pied-à-terre in Parijs gebruikt, werpt zich, zo gauw zijn vrouw terug is naar hun huis in de campagne, op de piccolo's. Kiefer is vrijgezel, woont in het hotel en ontvangt in het geheim zijn jeugdliefde, de vrouw van graaf Clary. Assouline kreeg toegang tot het hotelarchief en uit tientallen biografieën en andere boeken weet hij dat beroemdheden als Samuel Beckett, Marc Bloch, James Joyce, Charles de Gaulle en Peggy Guggenheim Lutetia frequenteerden. Maar ook dat Blaise Cendrars zich niet op kamer nummer 13 wilde inschrijven (die overigens ook niet bestond). Kiefer kent vele geheimen maar is discreet, ook over zijn eigen persoon. Zelfs op zijn eigen kamer heeft hij het boek dat hij leest in bruin pakpapier gewikkeld, voor het geval iemand binnenkomt. Boeken die in het hotel achterblijven verslindt hij omdat ze vaak geschreven zijn door zijn gasten.

De systeemkaartjes van Kiefer zouden een nuttig archiefje voor de politie kunnen zijn, maar daarvoor leent de hoteldetective zich niet. André Gide wordt dankzij eigen speurwerk van de zedenpolitie uit het Lutetia gehaald. Dan, op eenderdevan het boek, is het 15 juni 1940, de datum dat Lutetia gevorderd wordt door de Duitse *Abwehr*. Het hotel verandert in een *Dienststelle*. Vanaf hier wordt de biografie van Lutetia steeds meer de autobiografie van Kiefer. Hij moet zich schikken naar de wensen van 'zijn' nieuwe gasten, die tevens heer en meester zijn. Edouard worstelt met de vraag hoe ver hij kan gaan

met zich aanpassen of zich verzetten tegen zijn indringers. De oudste flessen wijn en zijn 'biografische snippers' (de systeemkaartjes) metzelt hij in een geheime schuilplaats, en hij helpt mondjesmaat het verzet maar laat zich ook dwingen op zijn hoorn te spelen tijdens de bruiloft van een Duitse officier, die op het dak van Lutetia wordt gevierd. Als hoogtepunt van deze avond voerden kameraden van de bruidegom een bombardement op een paar gebouwen vlakbij uit. Alsof Pierre Assouline *De donkere kamer van Damocles* van W.F. Hermans gelezen heeft, zo spannend en vaag maakt hij het verschil tussen 'goed' en 'fout'. Het is dit thema waarmee Edouard uit de plooi komt. Het antisemitisme grijpt hem aan en zonder dat het een lesje wordt, laat Assouline hem over allerlei bekende Franse gebeurtenissen nadenken. Zo komt Jacques Bonsergent (nu alleen nog bekend als metrostation) voorbij, de eerste Parijzenaar die door de bezetter werd gefusilleerd.

In augustus 1944 kwam het hotel in handen van de geallieerden. Stroomen gedeporteerden werden in Lutetia ondergebracht. Pas een jaar na de bevrijding herneemt het gewone leven zich, Lutetia is na zeven jaar weer Lutetia zoals het altijd was. Kiefer observeert weer hoe iemand door de statige draaideur komt, zich onzichtbaar probeert te maken en daardoor opvalt tussen de andere bezoekers. Daar moet hij eens een systeemkaartje van maken. Kiefer is de enige persoon in dit boek die nooit bestaan heeft. Dat hij toch zo'n overtuigend personage is, komt omdat Assouline zichzelf als schrijver in de huid van de hoteldetective heeft gestoken. Hij heeft net als Kiefer een scherp oog voor detail, is goed geïnformeerd zonder dat breeduit te etaleren en wil zijn cliëntèle in alle omstandigheden laten zien wat stijl is.

Hans Renders